



LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Nr. 6

Rīgā, 2013.gada 9.novembrī

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Solvitai Āboltiņai

Ļoti cienījamā Āboltiņas kundze!

Saeima 2013.gada 31.oktobrī pieņēma likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā” (likumprojekta Nr.958/Lp11), ar kuru izdarītas būtiskas izmaiņas termiņuzturēšanās atļauju piešķiršanas ārzemniekiem tiesiskajā regulējumā.

Grozījumi Imigrācijas likumā ar jauniem investīciju veidiem papildina termiņuzturēšanās atļauju piešķiršanas programmu attiecībā uz ārvalstu investoru finanšu līdzekļu piesaisti. Līdztekus ieguldījumam nekustamajā īpašumā, kapitālsabiedrības pamatkapitālā vai kredītiestādes subordinētajā kapitālā, programma paredz arī ārzemnieka maksājumu valsts budžetā vai ieguldījumu bezprocentu valsts vērtspapīros.

Tāpat ar grozījumiem Imigrācijas likumā ieviesta kvotu sistēma termiņuzturēšanās atļauju piešķiršanai, kas saistītas ar nekustamā īpašuma investīcijām. Šo izmaiņu mērķis esot panākt nekustamā īpašuma cenu samazinājumu, tomēr piedāvātais risinājums nav pamatots tālāk minēto iemeslu dēļ.

Pirmkārt, viens no būtiskiem trūkumiem minētajā likumdošanas procesā ir tas, ka netika vērtēta šā likuma ietekme uz valsts tautsaimniecību. Likuma anotācijā attiecībā uz plānotā tiesiskā regulējuma ietekmi uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību, ietverts tikai viens teikums, proti, paredzētais regulējums mazinās nekustamā īpašuma cenu kāpumu Latvijā. Tomēr konkrētu ekonomisko rādītāju analīze un fakti, kas apstiprinātu šādu secinājumu, nav pievienoti. Turklāt nepieciešamība pēc šādiem grozījumiem nav balstīta uz nekustamā īpašuma tirgus izpēti un ilgtermiņa ekonomiskajiem rādītājiem.

Vienlaikus likuma anotācija ir pretrunā ar vairākiem pētījumiem, kuros vērtēta Latvijas ārvalstu investoru finanšu līdzekļu piesaistes programmas ietekme uz Latvijas tautsaimniecību. Tajos norādīts – ekonomiskie rādītāji liecina, ka Imigrācijas likuma normas pozitīvi ietekmēja investīciju pieplūdi Latvijā un ārzemnieku ieguldījumi, kas saistīti ar termiņuzturēšanās atļauju saņemšanu laika posmā no 2010.gada līdz 2013.gadam sasniedza vismaz 145 miljonus latu. Līdz ar to 2010.gadā ieviestā ārvalstu investoru finanšu līdzekļu piesaistes programma uzskatāma par vienu no veicinošiem faktoriem Latvijas konkurētspējas celšanai, kas saskaņā ar Pasaules Ekonomikas foruma Globālās konkurētspējas ziņojumā ietvertajiem datiem, kopš 2010.gada pieaugusi par 18 vietām.

Likuma anotācijā norādīts, ka plānotajiem likuma grozījumiem nav paredzama ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem. Tomēr nav šaubu, ka, ierobežojot izsniedzamo uzturēšanās atļauju skaitu, samazināsies valsts nodevu un nodokļu maksājumi, tai skaitā nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi, kam ir tieša ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem. Piemēram, saskaņā ar Ekonomikas ministrijas sniegto informāciju, kopš 2010.gada jūlija par vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem, ārzemnieki valsts budžetā iemaksājuši 0.56 miljonus latu. Savukārt par īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā iekasēta valsts nodeva 6.7 miljonu latu apmērā. Attiecībā uz pašvaldību budžetiem norādīts, ka nekustamā īpašuma nodokļa nomaksa veikta vismaz 0.4 miljonu latu apmērā.

Otrkārt, Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 23.punktā paredzētā termiņuzturēšanās atļauju kvotu ieviešana mazinās ārvalstu investoru uzticību. Esošo sistēmu nenoliedzami var pilnveidot, tomēr gadījumā, ja ar kvotu palīdzību regulēs darījumu skaitu nozarē, zudīs ārvalstu investoru uzticība stabilai un drošai uzņēmējdarbības videi, radot nenoteiktību ilgtermiņā. Ārzemnieki, kas veikuši sākotnējās investīcijas, nebūs ieinteresēti palielināt ieguldījumus ilgtermiņā, jo kvotas ierobežos to iespējas paļauties, ka nākotnē Latvijas teritorijā plānotās investīcijas būs iespējams uzraudzīt un apsaimniekot uz vietas.

Jāuzsver, ka saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes veiktās ārvalstu investoru anketēšanas apkopotajiem datiem, vidējais ārvalstu investors Latvijā ir vidēji 40 gadus vecs un ieguvis augstāko izglītību. Turklāt minētās personas mēnesī viena ģimenes locekļa uzturēšanai tērē aptuveni no 500 līdz 1000 latiem. Līdz ar to minēto personu raksturojums būtiski atšķiras no tām personām, kuras valstī ierodas ar noteiktu mērķi – gūt labumu no sociālās sistēmas un infrastruktūras. Ārvalstu investori Latvijā pērk visdažādākās preces un pakalpojumus, kas ir tiešs ieguldījums Latvijas tautsaimniecībā.

Tajā pašā laikā atzīmējams, ka par ārvalstu investoru finanšu līdzekļu piesaisti Latvija konkurē ar citām valstīm, tai skaitā ar Baltijas reģiona valstīm. Ārvalstu investoru finanšu līdzekļu piesaistes programmas īsteno Austrija, Beļģija, Bulgārija, Kipra, Čehijas Republika, Igaunija, Francija, Ungārija, Īrija, Lietuva, Spānija, Portugāle, Apvienotā Karaliste, kā arī Amerikas Savienotās Valstis un Kanāda.

Ieviešot kvotu sistēmu attiecībā uz investīcijām nekustamā īpašuma segmentā, valsts izšķiras par darījumu tirgus cenu administratīvu regulēšanu. Līdz ar to pastāv risks, ka ārvalstu tiešās investīcijas aizplūdis uz konkurējošajām valstīm, kas, Latvijas jau tā zemās konkurētspējas situācijā, nebūtu vēlams.

Papildus saskatāmi riski, ka nestabila un kampaņveida pieteikšanās uz termiņuzturēšanās atļauju kvotām destabilizēs nekustamā īpašuma tirgu, kā rezultātā noteiktos laika posmos pieprasījums varētu pārsniegt piedāvājumu. Kā norādījusi biedrība „Sabiedrība par atklātību – Delna”, kvotu sistēma ir ar augstu korupcijas risku, jo, radot deficītu pieprasītam pakalpojumam, tiek veicināti apstākļi korupcijas riskiem valsts pārvaldē.

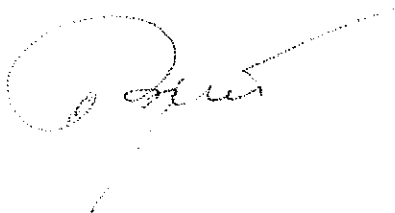
Arī 2013.gada 7.novembrī Valsts prezidenta kancelejas rīkotajā sanāksmē netika gūta pārliecība par kvotu sistēmas ieviešanas nepieciešamību un atbilstību izvirzīto mērķu sasniegšanā. Tai skaitā jāatzīmē, ka sanāksmē pieaicinātie valsts institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvji kritiski vērtēja kvotu sistēmas ieviešanu attiecībā uz termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanu.

Treškārt, Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 31.punktā ietvertie grozījumi, kas paredz termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršanu, ja ārzemnieks valsts budžetā ir iemaksājis 50 000 euro, rada vairākas pretrunas ar spēkā esošo regulējumu, uz ko savā atzinumā par likumprojektu „Grozījumi Imigrācijas likumā” ir norādījis arī Saeimas Juridiskais birojs.

Šāda kārtība ir pretrunā arī minētajai kvotu sistēmai, kuras viens no mērķiem ir ierobežot personu skaitu, kuras vēlas iegūt termiņuzturēšanās atļaujas. Nav skaidrs, kādā veidā kvotu sistēma, kas attiecināta tikai uz darījumiem ar nekustamo īpašumu, nodrošinās nekustamā īpašuma cenu kāpuma samazinājumu, ja tajā pašā laikā termiņuzturēšanās atļauju varēs saņemt neierobežots skaits ārzemnieku, veicot maksājumu valsts budžetā, un šīm personām nebūs šķēršļu iegādāties nekustamo īpašumu Latvijā. Šādā situācijā kvotu sistēmas ieviešana nerasniedz izvirzīto mērķi un nav uzskatāma par atbilstošu tiesisko mehānismu nekustamā īpašuma tirgus cenu regulēšanā.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, prasū likuma „Grozījumi Imigrācijas likumā” (likumprojekta Nr.958/Lp11) otrreizēju caurlūkošanu.

Valsts prezidents

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'A' followed by the surname 'Bērziņš' in a cursive script.

Andris Bērziņš